

Білім беру жүйесінің басшы жетекшісімен –педагогикалық кадрлар біліктілігін арттыратын республикалық институт

Курстың жұмыстың тақырыбы:

Қашықтан білім беруді ұйымдастырудың дидактикалық мүлкізіндіктері

Ғылыми жетекшісі: Мұралмбетжанова С.Т. д.ғ.к., доцент, БЕЖКБАРИ-ның

орталық менеджерушісі

Орындағандар: курс тыңдаушысы Нүрғазина Б.Қ., Павлодар қаласының

педагогикалық колледжінің информатика пән мұғалімі;

курс тыңдаушысы Абдулкеримова Қ.Е., Қарағанды қаласының

білім жетілдіру институтының жаа оқытушысы;

курс тыңдаушысы Карамушекova Ф.Н., Алматы облысы

мамандар білімін жетілдіру институты, әдіскер;

курс тыңдаушысы Мұдәліккереева Ж.Ф., Атырау облысының

білім жетілдіру институтының кабинет менеджерушісі.

Алматы, 2007

КІРІСПЕ

Қазақстан оқытушы білім саласындағы рөлі.

Соңғы он-он бес жылдан астам уақыт ішінде Қазақстандағы білім беру жүйелерінің құрылымдарында елеулі өзгерістер болып жазыр. Оқу мен білім технологиясы қаржы қорының байлығына жетіп түсірудің, нағызды өркендету жолында күресудің тиімді құралына айналып отыр. Осы ретте қазіргі замандағы технологиялық жетістіктерге негізделген қазақстандағы білім беру жетекші рөл атқарады. Дүние жүзі бойынша

қашықтан білім беру жүйесін еркіндетудің басты мақсаттарының бірі - оқушылардың көп келген мектептер, колледждер мен университеттердегі оқу бағдарламалары бойынша оқып, білім алуларына жағдай туғызу болмақ. Осылай еткенде ғана студенттердің бір елден екінші елге орын ауыстыруларына ідектеу қойып, кәдергілер туғызудан тәріз кәшарастар жүйелерінің бір арнаға туғыстырылып мидеяларымен қаруланып, білім беру ресурстарын өзара ауыстыру жағдайында болашағы зор жаңа істерді еркіндете түсуге мүмкіндік туады. Коммуникациялық каналдарды ауқымды түрде тарату жұмысы маңызды міндеттерді ойдағыдай іс жүзінде асыруға септігін тигізбек.

Қашықтан оқығудың білім саласындағы мақсаты: Білім берудің біртұтас ақпараттық жүйесін құру арқылы оқушылар мен студенттердің білім деңгейін көтеру.

Қашықтан оқығудың білім саласындағы міндеттері:

- бір-бірімен тығыз байланысты бола отырып мемлекеттік (республикалық) деңгейіндегі қашықтан оқығудың құрамына енуі;
- құру кезінде мемлекеттік стандарт талаптарын сақтау;

Қашықтан оқығудың жергілікті жүйесі белгілі бір білім және жетектеушілік (университет) шеңберінде жұмыс атқарады, оның құрамына тек жоғары оқу орындары ғана емес, мектептер, гимназиялар мен колледждер де кіреді. Осындай жүйенің аясында жұмыс жасудың алғашқы сатысында зиялылық потенциалын, компьютерлік техниканы ұтымды пайдалана отырып, үздіксіз білім беру принциптерін ойдағыдай іске асыру қажет. Осыған орай, мектептер мен жоғары оқу орындары жергілікті және аймақтық желіні пайдаланып, шығармашылық жұмыстарын таратып, оқыту үрдісінде әдістеме бойынша тәжірибе алмасуы қажет.

Оқығудың ауқымды және жергілікті жүйелерін ойдағыдай пайдалана білудің нәтижесінде білімнің базалық және деректердің банкшілік мәліметтеріне, клиент - сервер, мультимедиа, компьютерді оқып-үйренуші жүйелерге, электрондық оқулықтарға, оқу-әдістемелік материалдарға, қашықтан оқығу жүйесінің технологиясымен үйлесімді боып келетін, алдағы уақытта оқыту тәсілдерінің ішінде кең тарған бес аспап әрі өміршең түрлері бола алатындай жайпы оқулықтарға, бағдарламаларға еркін кіруге болады.

Осындай сан қырлы, әрі күрделі мәсәлелерді жүзеге асыруда оқығушының атқарар рөлі орасан. Оған әрі ауыр, әрі жауапты міндет жүзі жүктеледі: ол курстың бағдарламасының құрылымын дағындап, оны қашықтан білім беру жүйесімен ағастырып бейімдейді, оқу үрдісінің барысын қадағалап, тапсырмаларды орындау барысында, өз бетімен бақылау-тысылау жұмыстарын орындау жөнінде ұсыныстар береді. Бұл ретте қашықтан оқығу жүйесінің әдістерінде көрсетілгеніндей, кеңі-күн, позитивтік қарым-қатынас бой көрсетеді. Қашықтан оқығу тәсілі бойынша жұмыс істейтін оқығушы оқығудың жаңа технологиясын, оқығудың компьютерлі және таратылқ жүйелерін жетік біліп, олармен іс жүргізу ісін орындау шарт.

Қашықтан оқығу тәсілімен оқығатын оқығушыларға және осы істе мүдделі басқа да адамдарға бірнеше талаптар қойылады:

- Оқытушы компьютермен жұмыс дәрежеде сауатты жұмыс істей білуі қажет.
- Қашықтан оқытушы мақсаттары мен міндеттері, оның алдағы уақытта ақпараттық технология және коммуникативті құралдарының негізінде дамуы туралы білуі қажет.
- Қашықтан оқыту технологиясын жетік білетін, білім саласындағы қызметкерлерді, оқытушыларды таныстыра білуі қажет.
- Оқытушының ақпараттық құралдармен жұмыс істеуге іс жүзінде дайын болуы қажет.
- Оқытудың телекоммуникациялық құралдарын қолдану ісіне дайын болуын қалыптастыру, атап айтқанда: тұтынушылар арасында ақпараттар алмастыру және ақпараттық жүйелердегі ресурстарды пайдалануға дайын болуын қалыптастыруы қажет.
- Жинақталған түрде оқу бағдарламасын құрайтын белгілі бір тәртіптегі модульдік курстардың әдістемелерін баяндай және курстарды өткізуді ұйымдастыра білуі қажет.
- Оқу үрдісін қашықтан оқыту шеңберінде жүргізу ісіне жан-жақты даярлау, қашықтан оқыту жүйесі бойынша сабақ өткізу үрдісінде үйлестіруші болуы қажет.

Бүгінгі таңда ақпараттық қамтамасыз ету жүйесіне басаман бермейінше, білім берудің ақпараттық технологияларын, дәлірек айтқанда, электрондық оқулық және бейнефильмдерді, басқа да электрондық басыптамдарды қашықтан оқытудың студенттік арнасы арқылы ендірімейінше, кез келген әлеуметтік-экономикалық саланың алға басуы мүмкін емес.

Республикалық білім беруді ақпараттандырудың ғылыми-әдістемелік орталығы ақпараттық қарым-қатынастық технологиялардың білім берудегі педагогикалық мүмкіндіктерін зерттеу жолында ЮНЕСКО институтының тірек нүктесіне жатады және онымен бірге қашықтан оқытудың студенттік арнасын ендірудің бірлескен жобасын жүзеге асыруда.

1-тарау. Қашықтан оқыту (ҚО) технологиясын ұйымдастырудың теориялық негізделесі

1.1. ҚО-ды ұйымдастырудың теориялық негіздері

Қашықтан оқыту (ҚО) - білім, білік дайындарды алу үрдісі, бұл кезде оқыту процедураларының тұрғын емесе белгілі бір бөлігі оқытушы мен студенттің территориялық ашықтығына қарамастан жаңа ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың көмегімен жүзеге асырылады.

Қашықтан оқыту технологиясының кейс және желілік технология деген түрлерін ерекшелік көрсетуге болады.

Қашықтан оқыту технологиясының дамуына Интернеттің әсерін бағалау қиын. Ол ара қашықтан оқыту қысқартумен қатар, оқытушы мен студентке анағұрлым көп еркіндік

береді. Енді тыңдаушы немесе студент тапсырмалар және тестпен өзіне ыңғайлы уақытта ыңғайлы алады. Оқытушы материал мазмұнын жедел түрде өзгерте алады. Қашықтықтан оқыту технологиясының дамуы - біздің білім беру жүйесінің болашағы болып табылады. Шетелде күндізгі немесе қашықтықтан білім берудің қайсысының дұрыстығы жөнінде сөз де болмайды. Әйтпекті, басты орынды қашықтан сапалы білім алады.

Қашықтықтан оқытуда өз бетінше жүргізілетін жұмысты сөзжұмбақтар, шарада немесе тапсырмалар арқылы ұйымдастыру, жаңа тақырыптарды меңгеру үшін өте ыңғайлы. Қашықтықтан оқытудың жетістігі - оқытушының өзінің қатысуынсыз оқушылар назарын өзінен тыс қалдырмауға қабілеттілігіне байланысты болады. Жаңа тақырып бойынша берілетін материал бастау ашық және анық түрде қашықтықтан оқыту курсыңда электрондық түрде немесе электрондық оқулық түрінде беріледі. Жаңа тақырыпты бұлай баяндау кезінде сабақтың басты элементі форум немесе чат болып табылады. Мұндай баяндаулар алдан ала жоқтарланып, алдан ала даярланған сценарий бойынша жүргізіледі. Оқу үрдісіне тьктор белсенді қатысады. Қашықтықтан оқытуда жаңа материалды баяндаудың тағы бір нұсқасы виртуалды шебер. Әдетте оқу материалын баяндау және талқылау бір мезгілде жүргізіледі.

Қашықтықтан оқыту жүйесін әрдайымы өз кезегінде бірнеше компоненттерден тұратын үш компоненттің жиыны ретінде қарастыруға болады. Олар:

- Дидактикалық жүйе;
- Технологиялық жүйе;
- Қамтамасыз ету жүйелері.

Қашықтықтан оқыту үшін оқытудың жалпы дидактикалық бес әдісін қолдануға болады

1. Ақпараттық-рецептивті;
2. Репродуктивті;
3. Мәселелік мазмұндау;
4. Әрестивалық;
5. Зерттеу;

1.2. Қашықтықтан оқыту ұйымдастыру технологиялары

Білім беру жүйесін ақпараттандырудың негізгі бағыты ХХІ ғасырдың талаптарына және қоғамды дамытудың жағары тиімділікті технологияларына сүйенген жаңа білім стратегиясына көңіл болып табылады.

Білім беру жүйесін ақпараттандыру бағыты жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, қашықтықтан оқыту, дара түлге жа бағыттал оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу-тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жағары-латуды көздейді.

Қашықтықтан оқыту ұғымы кең мағынада аласақ, бұл тыңдаушылар мен оқытушылардың бір-бірінен кеңістікте алыстатылған оқу формасы. Ал, тар мағынадағы қашықтықтан оқыту ұғымы тыңдаушылар мен оқытушылар арасындағы, сонымен қатар тыңдаушылардың өзара белсенді ақпаратпен алмасуын қарастыратын және жоғарғы дәрежедегі қазіргі жаңа ақпараттық технологияларды (аудио-визуальды құралдар, дербес компьютерлер, телекоммуникация құралдары, т.б.) пайдаланатын белгілі бір тақырыптар, оқу пәндері бойынша ұйымдастырылатын оқу процесі.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың әр түрлі технологиялары бар:

Кейс-технология - оқытушы-тutorлардың дәстүрлі және қашықтықтан консультацияларды ұйымдастыру кезінде мәтіндік, аудиовизуальды және мультимедиялық оқу-әдістемелік материалдарды жинау және оларды пайдаланушылардың өз бетінше меңгеруі үшін жіберуге негізделген.

Кейс технологиясы (ағылшынның case—портфель) оқытуда жасалынған әдістемелік материалдармен іске асырылады.

Кейс-технология арналған материалдар түрлері мыналар:

1. Әдістемелік нұсқалар. Оқу құралдары мен глоссарей. Оқушыларға оқу жоспарындағы пәндер бойынша электрондық тасымалдаушыға (CD-ROM) оқу-әдістемелік материалдардың көшесі (кейс) беріледі. Көшесі даярлауда ұжымдық әдістер, жобалық әдістері пайдаланылады. Мұндай әдістер тыңдаушылардың белсенділігін арттыра алады, шығармашылық қабілеттерін белсендіруге
2. Жұмыс дәптері.
3. Анықтама.
4. Оқу, аудио, бейне материалдары.
5. Бақылау және елестен материалдары.

Қашықтықтан оқытуға арналған кейстердің сапалық қасиеттері:

- курстың терминдер мен ұғымдарына арналған гипертекстік құрылымы;
- пайдаланушыға ыңғайлы құрылым – мұғалім материалды беру реті мен бейнелеудің бірнеше түрін таңдай алады. Сол арқылы бір оқу материалын әр түрлі аудитория үшін әдістемелік қажеттілік болса әр түрлі түрде беру мүмкіндігі бар.
- Кейстің құрамына белгілі бір нормативті талаптар жоқ. Кең тараптан документтер мен дыбыс, анимация, графикалық кірістірілулер, слайд-шоу пайдаланылады.
- Оқушы оқушының кез келген бетін қарап шығара алады.
- Оқушы оқу материалдарына кез келген әдістен қол жеткізе алады (Интернет, CD-ROM).
- Оқушыға кірістірілген білімді тексеру жүйесі бар.

- Оқулық бетінен Интернет ресурстарына қол жеткізуге болады.

Желілік –технология - білім алушы, оқытушылар, әкімшілік арасындағы өзара өзара әсері мен оның оқу-әдістемелік құралдармен жабдықталуын қамтамасыз етуде телекоммуникациялық желіні қолдануға негізделген;

Оқытудың желілік –технологиясына жатады

- Интернет желісін пайдалану;
- Электрондық поштаны пайдалану;
- Телекоммуникациялық құралшыларды пайдалану;
- Мультимедиамен жабдықталған, Интернетке шығу мүмкіндігі бар желілік компьютерлік класс;

Электрондық пошта тыңдаушылар арасында негізгі мәселелері бойынша конфиденциалды хат жазысуға мүмкіндік береді. Электрондық пошта арқылы ақпаратты жоғары жылдамдықпен жіберу мүмкіндігінің арқасында тыңдаушыға көптеп дер кезінде, сұранысты алған соң бірден көрсетіледі. Интернет желісімен тыңдаушылармен кері байланыс орнатып қана қоймай, олардың оқу қызметін бақылауға, бағалауға болады.

Қашықтықтан оқыту технологиясы бойынша оқытушының негізгі міндеті білім алушының келесі түрдегі орындалатын өз бетінше жұмысын басқару болып табылады: туындайтын мәселелерді қарастыру, мақсат пен міндеттерді қою, білім, тәжірибе берді беру, ұйымдастыру қызметі; білім алушылардың арасында өзара байланысты ұйымдастыру, оқу процесін бақылау. Тыңдаушылар қашықтықтан оқыту кезінде білім беру процесінің негізін қолайлы уақытта, ыңғайлы орында, тиімді темптегі өз бетінше жұмыс құрайды. Сондықтан тыңдаушылар өз бетінше жұмыстың техникасымен әдістемесін, жоғарғы деңгейде білімді өз бетімен толықтыру негіздерін меңгеруі қажет. Сонымен бірге нәтижелі түрде оқу үшін жаңа ақпараттық технологияның құралдарымен жұмыс істей білуі тиіс.

Сонымен, қашықтықтан оқыту — адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі ретінде мамандардың негізгі қызметін ақара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

13. Қазақстан Республикасының мәсіттік жоғары, қосымша мәсіттік білім беретін білім беру ұйымдарында қашықтықтық нысаны бойынша оқытуды ұйымдастыру ережесі

1.3.1 Жалпы ережелер

1. Осы Қазақстан Республикасының кәсіптік жоғары, қосымша кәсіптік білім беретін білім беру ұйымдарында қашықтықтық нысанның бойынша оқығуды ұйымдастыру ережесі Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 11 қазандағы № 1439 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасында білім беруді дамығудың 2005-2010 жылдарға мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әзірленген.

2. Қашықтықтықтан оқыту (қашықтықтыққа арналған оқыту) - оқығудың электрондық және телекоммуникациялық құралдары арқылы білім беру ұйымдарынан алыс тұратын оқу-танымдық қызметті және тұлғаларды дамығуды мақсатты және әдістемелік ұйымдастырылған түрдегі басшылықтың бір түрі.

3. Осы ережеде мынадай негізгі ұғымдар мен анықтамалар пайдаланылады:

- тьютор (Tutor) – білім алушылардың өзіндік жұмысына басшылық жасауды жүзеге асырушы қашықтықтықтан оқығудың оқығушы консультанты;
- контент – ақпараттық толықтыру – мәтін, графика, мультимедиа және өзге де ақпараттық толықтыру;
- тьюторлық сыныптар – компьютерлермен, бейне мониторлармен және басқа да ақпараттық коммуникациялық құралдармен жабдықталған сыныптар.

4. Қашықтықтықтан оқыту:

- ақпараттық-коммуникациялық және қашықтықтықтан оқыту технологияларын іске асыруға арналған материалдық-техникалық жабдықтар;
- электрондық тасымалдағыштарға арналған мамандықтар бойынша білім беру бағдарламаларының контента (мазмұны);
- білім беру процесі субъектілерінің мүмкіндікті өзара іс-қимылына дайындалған кадрлық құралы бар болған кезде білім беру қызметіне лицензиялары бар білім беру ұйымдары іске асырылуы мүмкін.

5. Қашықтықтықтан оқығудың негізгі үш технологиялар бойынша жүзеге асырылуы мүмкін:

- желілік технология (автономды желілік курстар немесе виртуалды кафедралар Интернетті пайдаланатын университеттер);
- кейс-технологиялар негізінде қашықтықтықтан оқыту;
- ТВ-технологиялар негізінде қашықтықтықтан оқыту.

6. Қашықтықтықтан оқыту оқығудың басқа да түрлерімен біріктірілуі мүмкін (аудіолік және қашықтықтықтан оқыту, сырттай және қашықтықтықтан оқыту, кешкі және қашықтықтықтан оқыту, әкстернат және қашықтықтықтан);

7. Білім беру ұйымдарының білім алушылары мен қызметкерлері қашықтан оқыту жүйесінің субъектілері болып табылады.

1.3.2 Қашықтан оқыту нысаны бойынша оқу процесін ұйымдастыру

Қашықтан оқыту технологияларын қолдана отырып оқу процесін ұйымдастырудың негізгі міндеттері:

- a) оқығуды даралау;
- b) оқығудың тиімділігін (сапасын) арттыру;
- c) дәстүрлі оқыту нысаны қолайсыз болып табылатын тұлғалар үшін білім беру қызметін ұсыну болып табылады.

Білім беру ұйымдарында қашықтан оқыту жүйесін ұйымдастыру және дұрыс қызмет етуі үшін мынадай функцияларды орындау қажет:

- a) оқу курстарын қолдау;
- b) білім алушыларға оқу материалдарын жеткізу;
- c) кеңестер беру;
- d) білім алушылармен кері байланысты ұйымдастыру;
- e) білім алушылардың білімдерін бақылау.

Білім беру ұйымдарында:

- a) білім алушылар үшін оқу-әдістемелік және оқу-әкімшілік ақпараттарынан тұратын беттері бар білім беру Интернет-порталының;
- b) телекоммуникациялық желіге шығатын (Интернет, спутниктік теледидар) жабдықтардың;
- c) әртүрлі терминалдардың, мультимедиялық сыныптардың, электрондық оқу залдарының;
- d) CD, DVD дискілеріне арналған оқу контентінің (жеке меншік және/көпесе сатылып алынған);
- e) желілік оқу мультимедиа контентінің (жеке меншік және сатылып алынған);
- f) тестілеу кешендерінің;
- g) тиісті дайындықтан өткен профессор-оқытушы, оқу-көмекші және техникалық персоналдардың;

- h) жеке меншік контентін (лицензиялық және желілік) құру үшін мультимедиа зертханаларының;
- i) желілік тестілеу жүйелерінің;
- j) оқытуды басқарудың желілік жүйелері (Learning Management Systems - LMS);
- k) оқыту контентін басқару жүйелерінің (Learning Content Management Systems - LCMS) бар болуы қашықтықтан оқыту нысаны кезінде оқу процесін ұйымдастырудың қажетті шарттары болып табылады.

Қашықтықтан оқытудың базалық жоғары оқу орындарында қашықтықтан оқытудың жетекшісі басқаратын және өзіннің құрамында мынадай міндетті қызметтері арналы құрылым (факультет, орталық, бөлім және басқа) құрылады:

- a) оқу процесін ұйымдастыру және басқару;
- b) қашықтықтан оқытудың дидактикалық құралдарын әзірлеу;
- c) ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету.

Оқу процесін ұйымдастыру және басқару қызметі қашықтықтан оқыту бойынша оқу процесін жоспарлайды және ұйымдастырады, қашықтықтан оқытумен байланысты құжаттамаларды жүргізеді, қашықтықтан оқыту орталықтарының қызметін бақылайды, оқытушылар мен тьюторлардың біліктілігін арттыру мен сертификаттауды ұйымдастырады.

Қашықтықтан оқытудың дидактикалық тәсілдерін әзірлеу қызметі қашықтықтан оқытудың электрондық оқулықтарын, мультимедиялық курстарды, әдістемелік құралдар мен басқа да әдістемелік құралдарды әзірлеуді, сатып алуды және игеруді жүзеге асырады, тестілеу жүйелері мен білімді бақылаудың басқа да құралдарын, қашықтықтан оқытуға арналған ақпараттық ресурстарды қолданудың әдістерін әзірлейді.

Ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету қызметі қашықтықтан оқытудың бағдарламалық, ақпараттық және техникалық құралдарын әзірлейді, игереді және оларды пайдалануды қолдайды.

Оқу процесі базалық жоғары оқу орнының басшысы бекіткен қашықтықтан оқытудың оқу жұмыс жоспарының негізінде ұйымдастырылады. Оқу жұмыс жоспары мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының талаптарына сәйкес үлгілік оқу жоспарларының негізінде жасалады. Жоғары оқу орны білім беру процесінде кезінде қашықтықтан оқытудың тиімді және технологияларына сәйкес келетін оқу бағамдарын елгізу түрлерін пайдаланады.

Жеке оқу жоспарына сәйкес жылдар мен семестрлер бойынша пәндерді өзгертуді мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына сәйкес келетін таңдаған мазмұндары бойынша пәндер тізбесінің шеңберінде мүмкіндік беріледі.

Қашықтықтан оқытудың толық курсы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына сәйкес білім беру саласындағы орталық атқарушы орган белгілеген

мамандықтардан басқа барлық бағыттар (мамандықтар) бойынша ұйымдастырылуы мүмкін.

- Төстігі бейнi бойынша кәсiптiк орта бiлiмi немесе түрлi деңгейдегi кәсiптiк жоғары бiлiмi бар тұлғалар қашықтықтан оқыту бойынша жеделделiп енген оқу мерзiмiнiң қысқартылған бiлiм беру бағдарламалары бойынша кәсiптiк жоғары бiлiм алуы мүмкiн.

- Бiлiм беру бағдарламаларын жеделделiп енген мерзiмде толық көлемде меңгеру қашықтықтан оқығудың базалық жоғары оқу орнының басшылары бекiткен төстi оқу жұмыс жоспарлары бойынша жүргiзiледi.

- Жеке оқу жоспарын бiлiм алушы жасайды, жоғары оқу орны белгiлеген тәрiппен қашықтықтан оқығудың жетекшiсiмен келiсiледi және бекiтiледi.

- Қашықтықтан оқыту нысанына түсушi тұлғалар үшiн бiлiм беру ұйымдары оқу сабақтары басталғанға дейiн қашықтықтан оқығудың технологиялары және жүйелерiмен танысу жөнiнде кiрiспе курстарын өткiзедi.

- Бiлiм беру ұйымдарында оқу жұмыс Бiлiм және ғылым министрлiгi белгiлеген оқу мерзiмдерiне сәйкес басталады, сiрәймен ұзақтығын жоғары оқу орны өз бетiнше белгiлейтiн академиялық кезеңдерден тұрады. Қашықтықтан оқыту нысаны бойынша бiлiм алушылар мемлекеттiк жалпы а мiндеттi бiлiм беру стандарттарына сәйкес бiлiм беру-кәсiптiк бағдарламаларының мазмұнын толық меңгеруi тиiс.

- Базалық жоғары оқу орны мемлекеттiк жалпы а мiндеттi бiлiм беру стандарттарының талаптарына сәйкес бiлiм сапасын қамтамасыз ететiн қашықтықтан оқығудың қаз-келген технологиясын қолдануға аққығы бар.

- Бiлiм беру ұйымы қашықтықтан оқыту кезiнде әрбiр бiлiм алушыға ақпараттық-бiлiм беру ортасына кiруге мүмкiндiк бередi. Бiлiм алушыда қажеттi ақпараттық-бағдарламалық құралдар болмаған жағдайда бiлiм беру ұйымы оларды сөзiн жалғерлiк негiзде беруiне болады.

- Тьвторлық сынып компьютерлiк оқу жұмыс орнына етiзу мүмкiндiгi кем дегенде 50 Кбит/сек болатын Интернеттiң ғаламдық желiсiне қосуды қамтамасыз ететiн коммуникациялық байланыс арналары болуы керек.

- Компьютерлердiң саны мен оларды орналастыру. Санитарлық ережелер мен нормаларға сәйкес белгiленедi. Барлық компьютерлер локалдық желiге бiрiктiрiлуi керек. Компьютерлiк жұмыс орнының конфигурациясы оқу қызметiнiң төстi түрлерiнiң орындалуын қамтамасыз етуi тиiс. Оқытушыларға арналған жұмыс орнының саны күнiне 3 сағаттық жұмыс және 2 оқытушыға бiр жұмыс орны нормасына сәйкес анықталады.

- Бiлiм беру ұйымы бiлiм алушылардың мүмкiндiктерiн есепке ала отырып, телекоммуникациялық құралдарды пайдаланумен бiрге оқу процесiне қатысушылардың өзара iс-қимылы арқылы бiлiм алушыларды ғылыми және әдiстемелiк көмекпен қамтамасыз ететiн бесiкiштер арасындағы кезеңде қашықтықтан оқыту нысаны бiлiм алушыларға теориялық материалдарды өз бетiнше зерделеудi және тьвторлардан қашықтықтан кеңестерiн алуды ұсынады. Студенттiң өзiндiк жұмысына электрондық оқу-әдiстемелiк көшeнiмен және қосымша материалдармен ақпарат жұмысы жатады. Оқытушы-тьвтордың жетекшiлiгi мен жүргiзiлетiн студенттiң өзiндiк жұмысына барлық

оқу пәндерінің мұғалімдері бойынша интернеттегі консультация жағады (чат, форум арқылы).

Қашықтықтан оқыту технологияларын қолдана отырып Білім беру бағдарламаларын іске асыру кезіндегі консультациялар жүйесі бірнеше түрдегі консультацияларды қарастыруы мүмкін:

- а) жеке күндізгі (білім алушылардың бастамасы бойынша жөкелеген жәе дәйде);
- б) жеке қашықтықтан (бақылау және аттестаттау жұмыстарына арналған рецензиялар, телефон, e-mail, чат, форум бойынша);
- с) топпен қашықтықтан (чат арқылы, Web-сайтында жәі қойылатын FAQ айдары, телеконференциялар түрінде).

Қашықтықтан оқытудың нысандары: бейне лекциялар, теледәсәр лекциялары; радио-лекциялар; мультимедиялық лекциялар; бейне конференциялар; телеконференциялар; электрондық оқу басылымдары бойынша (электрондық оқулықтар, мультимедиялық оқыту бағдарламалары, тренажерлер, ақпараттық-анықтамалық жүйелер) студенттің өзіндік жұмыстары, виртуалды зертханалық практикалар (интерактивтік модельдер); компьютерлік тестілеу жүйелері; форумдар, чаттар мен электрондық пошта арқылы консультациялар беру.

Телеконференциялар өкізу үшін білім беру ұйымының жабдықталған студиясы мен тиісті бейне және проекторлық ақпаратқуралары болуы керек.

Жоғары оқу орны білім алушылардың зғындық, аралық және қорытынды аттестаттау жүйесін, олардың білімдері мен біліктерін және тәеліз бағалау әдістерін, қол жетімділігі тиімділігін электрондық әдістерді қолдану арқылы бұралмақұрға, және ақыда қарсы қорғауларды, аумақтан тысқары аттестаттау комиссиясының көшілілік қорғау жұмыстарын бағалауды әділігін ұйымдастырғы Бітірушілерді қорытынды мемлекеттік аттестаттау (мемлекеттік емхсан, дипломдық жұмыстарды, жәбаларды қорғау) базалық жоғары оқу орындарында дәстүрлі әдістермен жүргізіледі.

Жоғары оқу орны білім алушыларды мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарымен көздеген, кәсіптік практиканың барлық түрлерінен өткізу мүмкіндіктері мен қамтамасыз етеді.

Білім алушылар практиканы виртуалды зертханаларда, кіруге рұқсат етілмеген зертханаларда немесе виртуалды оқу фирмаларында өтеді. Мұндай практиканы жоғары оқу орындарының өздері, сондай-ақ жоғары оқу орындары тиісті ақпараттық ресурстары бар кәсіпорындардың, мекемелердің және басқа да ұйымдардың арасындағы шарттар негізінде ұйымдастырады. Сонымен қатар, практика жоғары оқу орны мен практиканың өту үшін орындар белетік кәсіпорындар, мекемелер және басқа да ұйымдардың арасындағы шарттардың негізінде ұйымдастыру-қарымдық нысандарына қаралатын жүзеге асырылады.

Қашықтықтан оқыту бойынша білім алушылар үшін оқу жоғарында көздеген практика ретінде мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарында қарастырылған сәяттар көлемінде бейіндік кәсіпорындардың, мекемелердегі немесе басқа да ұйымдардың жұмыстары есептелеуі мүмкін.

Жалпы немесе жеке оқу жоспарларына сәйкес таңдауы бойынша мамандықтарға сәйкес оқу бағдарламаларының талап орындалған, яғни теориялық оқығуды аяқтаған және дипломдық жобаны (жұмысты) қорғаған студенттерге мемлекеттік үлгідегі білім туралы құжат беріледі.

Жоғары оқу орны білім берудің компьютерлік ақпараттық жүйесінің жетілген білім алушылардың бір аула немесе лицензияланған, жетекші электрондық жөне істерін барлық білім алушылардың оқу процесінің қорытындысын есепке алу мен мұрағаттық сақтауды жүргізеді.

1.3.3 Қашықтан оқығудың дидактикалық құралдары

1. Білім алушыларды қашықтан оқығуда арналған оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету үшін қашықтан оқығуда технологияларын қолданумен іске асырылатын білім беру бағдарламаларының пәндері бойынша электрондық оқу-әдістемелік кешен болуы керек.

2. Электрондық оқу-әдістемелік кешенін дайындауды үлгілік оқу бағдарламаларына қатан сәйкестендіріліп әзірленген, бекітілген оқу жұмыс бағдарламасы бойынша құрсты әзірлеуші жүзеге асырады.

3. Әрбір пәннің электрондық оқу-әдістемелік кешені міндетті және қосымша комплектілерден тұруы керек.

Міндетті комплект мыналардан:

a) үлгілік оқу бағдарламасынан;

• оқу жұмыс бағдарламасынан (пәннің мазмұны, күнтізбелік- тақырыптық жоспар, ұсынылатын әдебиеттердің тізімі (негізгі және қосымша), курстың модульдік бөлінуі, қашықтан оқығуда кеңестерін өткізу кестесі);

b) лекциялардың электрондық курсынан;

c) практикалық және семинарлық сабақтардың материалдарынан;

• зертханалық практикадан (тәжірибелер, мысалдар, әдістемелік нұсқаулар);

d) студенттің өзіндік жұмысына және оқытушы-тьютордың жетекшілігімен жүргізілетін студенттің өзіндік жұмысына арналған тапсырмалардан;

• рубаждік бақылауды ұйымдастыру жөніндегі материалдардан (бақылау жұмыстары, тест тапсырмалары, жеке тапсырмалар және тағы басқа);

• қорытынды бақылауды ұйымдастыру жөніндегі материалдардан (емтхандық тестілеу тапсырмалары, емтхандық арналған сұрақтар, билеттер, емтхандық бақылау жұмыстары) тұрады.

Электрондық оқу-әдістемелік кезеңнің бағдарламалық қамтамасыз етілу функционалдылығы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына сәйкес болуы керек.

Қосымша комплект құралдық жұмыстарды орындау жөніндегі әдістемелік нұсқаулардан тұруы мүмкін; оларға сипатындағы компьютерлік бағдарламалар, тренажерлер, репетиторлар, анимациялық-әдістемелік материалдар, тікелей оқу материалдарын игеруге көмектесетін оқу және оқу-әдістемелік құралдарды және өзге де материалдарды орындаудың мультимедиялық нұсқалары.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету автономды және жекелік өзіндік жұмыстар мен білім алушыларды аттестатқауға дайындау үшін жеткілікті болуы керек.

4. Қашықтықтан оқыту жүйесімен оқыту білім алушылардың оқу курстарын оқытушы-консультанттың (тьютордың) басшылығымен қашықтықтан оқыту жүйесіне арналған оқу-практикалық құралдарды, сондай-ақ оқытудың қазіргі құралдарын (компьютерлік, телекоммуникациялық) пайдалана отырып, өзіндік зерделеуді ұсынады.

- Оқытудың теледидарлық құралдарына кабельдік немесе спутниктік теледидардың көмегімен ұқалпымен немесе жеке қолданатын бейне лекциялар, сондай-ақ интерактивті режимдегі теледидар сабақтары жатады.

- Оқытудың компьютерлік құралдарына электрондық оқулықтар, мультимедиялық курстар, кері байланыс бар тренингтік бағдарламалар (супертьюторлар), кәсіби бағдарламалардағы оқыту тапсырмалары (профтьюторлар), жекелік іскер ойындар жатады.

- Оқытудың ойындық құралдарына іскер және операциялық ойындар түріндегі ұжымдық сабақтардың белсенді әдістері, дискуссиялар, коммуникативтік сабақтар, сондай-ақ виртуалды білім беру ортада оқытудың проблемалық және пәнаралық лекциялар жатады.

5. Қашықтықтан оқытуда консультациялар телефон, электрондық пошта, чат, сондай-ақ телеконференцияны пайдалану түрінде өткізілуі мүмкін.

6. Қашықтықтан оқытуда зерханалық практикалық мультимедиа-технологияларды, гипер-ақпараттық жүйе (ГАЖ)-технологияларды, еліктеуді модельдеу қолданумен өткізіледі.

7. Барлық оқыту қызметінің түрлері:

- электрондық байланыс тәсілдерін қолдана отырып оқытушының (тьютордың) студентпен (талантушымен) теледидарлық қарым-қатынасы;

- студенттің оқыту құралдарымен өзіндік жұмысы арқылы жүзеге асырылады.

Байланыс ұзындығына кеңістермен қатар барлық бағылту іс-шаралары кредит-емтисон, зерханалық жұмыстарды, рефераттарды, әсселерді, курстық, есептеу-кестелік жұмыстарды, жобаларды қорғау, қорытынды мемлекеттік аттестаттау.

8. Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудағы маңызды кезең виртуальдық (синхрондық немесе асинхрондық) өзара іс-қимыл. Синхрондық өзара іс-қимыл студент

пен оқытушының нақты уақыт режиміндегі қатынасты қарастырады. Бұл үшін қашықтықтың оқыту жүйесінің шарттары немесе бейне конференциялар қолданылуы мүмкін. Асинхрондық өзара те-кмып студент пен оқытушы нақты уақытта қаралы-қатынаста болмаған жағдайда жүзеге асырылады. Бұл жағдайда қашықтықтың оқытудағы байланыстар жіберу тiзiмдерiнiң немесе телеконференциялардың көмегімен электрондық пошта бойынша хат алмасу арқылы ұйымдастырылады.

Оқытушының кеңесі (синхрондық немесе асинхрондық) – қашықтықтың оқытуды орындаудың міндетті шарттары.

9. Оқу процесін басқару және білім алушыларға дидактикалық материалдарды жеткізіп беру үшін келіптік және ақпараттық коммуникациялар, сондай-ақ автоматтандырылған құжат айналымы жүйесі кіретін мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз ету, білімнің электрондық банкілері және оқытудың интерактивтік мультимедиялық құралдары қолданылады.

10. Құрстарды әзірлеушілер маманеттік жалпыға міндетті стандарттардың пәндері үшін оқу жарлық бағдарламаларына сәйкес пәннің мазмұнын өз бетінше анықтауы мүмкін.

11. Білім беру ұйымы, телекоммуникациялық және спутниктік байланыс арналары бойынша жіберуге арналған оқу материалдарын, басқа да материалдарды, ағымдық, аралық және қорықтарды аттестаттаудың материалдарын дайындау мен көбейтуді жүзеге асырады және олармен әрбір оқушыны қамтамасыз етеді.

12. Қашықтықтың оқыту нысанын іске асыратын білім беру ұйымдарында электронды ақпараттық-білім беру ресурстары болуы керек.

1.3.4 Қашықтықтың оқытуды кадрлық қамтамасыз ету

Қашықтықтың оқытуды кадрлық қамтамасыз ету – қашықтықтың оқыту, сондай-ақ процестерді техникалық қамтамасыз ету барысында оқытушылық, әдістемелік және әкімшілік қызметтерді жүзеге асыратын тұлғалар жиынтығы.

Қашықтықтың оқытуды жүзеге асыратын профессор-оқытушылар құрамы мен мамандар мынадай топтарға бөлінеді:

1. қашықтықтың оқытуға арналған оқу-әдістемелік кешендерді әзірлеуді жүзеге асыратын профессор-оқытушылар құрамы;
2. сабақты жүргізетін және білім алушыларға кеңес беруді және олардың білімдерін бақылауды жүзеге асыратын профессор-оқытушылар құрамы;
3. қашықтықтық құралдарын ұйымдастыру жөніндегі мамандар (ұйымдастырушылар);
4. қашықтықтың оқыту жүйесін техникалық қолдау жөніндегі мамандар (әкімшілер);
5. тьюторлар;

Қашықтықтықтан оқығудың электрондық курстарын әзірлеушілер шешетін міндеттер:

1. электрондық оқу әдістемелік кешенін әзірлеу және уақытылы көзке есті ету;
2. тьюторларды дайындау және олардың қызметтерін ғылыми-әдістемелік қолдау;

Тьюторлар шешетін міндеттер:

• Білім алушыларды қашықтықтықтан тікелей басқару.

• Педагогикалық материалдарды жасау үшін ақыл төлеуді қашықтықтықтан оқығу проблемалары бойынша жоғары оқу орны ішкік зерттеу тақырыптарын қалыптастыру жолдары арқылы жоғары оқу орнының Ғылыми кеңесі анықтайды.

• Қашықтықтықтан оқығу бойынша оқу процесіне қатысты профессор-оқытушылар құрамы қашықтықтықтан оқығу технологияларын қолдана отырып, білім беру бағдарламаларын іске асыру үшін арнайы дайындалған болуы керек және сол саладағы кәсіби біліктілігі туралы құжаты болуы тиіс.

Қашықтықтықтан оқығумен жұмыс жасайтын оқытушы:

1. қашықтықтықтан оқығу технологияларын оқығумен қолдану әдістемесін игеруі;
2. Интернет арқылы кеңес беруді қоса, жекелеген оқу кеңестерінің әдістері мен тәсілдерін игеруі;
3. білім сапасын мониторингтеуді, тексеруді, рецензиялауды, курстық және бақылау, оның ішінде жобалық және зерттеу жұмыстарының жазылуын басқаруды ұйымдастыру саласындағы арнайы білім мен іскерлікті меңгеруі;
4. ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, әсіресе электрондық ақпараттық желілермен жұмыс жасау әдістерін білуі тиіс.

• Қашықтықтықтан оқығу үшін қызметкерлердің саны кемінде 1:8 (бір оқытушыға кемінде 8 студенттен) ара қатынасындағы олардың тәртіптік қамтамасыз етулерін есепке ала отырып, іске асырылатын бағдарламалардың әрбіреуі бойынша білім алушы студенттердің саны бойынша анықталады.

• Жоғары оқу орнының қашықтықтықтан оқығу жүйесінің профессор-оқытушылар құрамы тек осы жоғары оқу орнының ғана емес, сонымен қатар телекоммуникацияның ұйымдастырылған, әдістемелік құралдарымен бірізден және желілік режимде білім беру процесін жүргізетін басқа да жоғары оқу орындарының және басқа да еңірлердің профессорлары мен оқытушыларынан тұрады.

• Жоғары оқу орындарының қашықтықтықтан оқығу жүйесінің профессор-оқытушылар құрамы кафедраларда (аумақтан тыс қары кафедраларда) құрылуы мүмкін.

• Профессор-оқытушылар құрамының педагогикалық жұрттемесін жоғары білім беру ұйымы ендігінен белгілеген оқу жұмыстарының түрлері бойынша уақыт нормаларының негізінде жүзеге асырылады.

1.3.5 Қауіпсіздікке қойылатын талаптар

1. Ақпараттың қауіпсіздігіне қойылатын талаптар.

Бағдарламалық қамтамасыз ету соңғы қолданушының шартты қоспағанын, ресурстары мен функцияларына қол жеткізуді ішінара шектеу мен басқарудың мүмкіндіктерін қарастыруы тиіс.

Ақпаратты қорғау және қауіпсіз қол жетімділікті қамтамасыз ету үшін қашықтықтан оқыту кешені SSL, PKI сияқты Интернет-коммуникациялары қауіпсіздігі саласындағы өнеркәсіп стандарттарын, 128-1024 бит көлеміндегі кілттері бар күшті шифрлеу технопогияларын, ақпаратқа қол жетімділікті ағартандыру үшін сертификацты және қашықтықтан оқыту жүйесімен қорғалған өзара іс-қимылды қамтамасыз етуді қолдау қажет. Жүйенің инфрақұрылымы ілкі аудиттің дұрыс ақпараттарын және жүйеде болып жатқан оқиғаларды жағтамалауды менгеруі керек.

АЖ ақпараттық және бағдарламалық деңгейдегі деректерді жоғалтпау және рұқсат етілмеген кіруден сенімді қорғауы керек. Базалық жоғары оқу орнында, оның барлық оқу орталықтарында білім алушылар ауралы деректерді ақпараттық орнына келтіру мен резервтік көшірмесінің тетіктерін енгізу қажет.

2. Тьюторлық сыныптарды қосқанда, барлық жұмыс орындары мен үй-жайлар ҚР мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына талаптарына, сондай-ақ Санитарлық тәртіптер мен нормаларға сәйкес келуі керек.

3. Үй-жайдың ауданына қойылатын талаптар нормаларына сәйкес белгіленеді. Тьюторлық сыныптар компьютерлермен және мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында белгіленген нормаларына сәйкес эргономика мен сәуле шығару деңгейі бойынша бейне мониторлармен жабдықталуы қажет. Олардың құрамын, ережесін және сапасын сығытауға талаптар қойылады.

1.4. Қашықтықтан оқыту – білім саласындағы нарықтық қатынастарды жетілдіру жолы

Бүгінде, информация өңдеу мен қашықаралық деңгейде еңбек түрлерін белу әлемдік экономизаның ең негізгі ерекшеліктері болып отырған кезде, білім алу кез келген маманның жеке және кәсіби табысының негізгі көзі болып қала береді. Білімнің адамның жұмысқа тұру мен өмір сүру деңгейіне тәтізетін әсері бұрынғыға қарағанда анағұрлым күшейе бастады. Әрине, білімге қойылатын талаптар да өзгеріске ұшырады. Әрбір жанның негізгі білімі мен оның тұрақты жаңарып отыруымен қатар қазіргі маман информациялық қорларды табысты пайдаланып, заң және экономика негіздерін де игеруі тиіс. Қазіргі мамандар дан шығармашылық тұрғыдан ойтай білуі, соның негізінде шешім қабылдауы және өмір бойы оқып үйренуі талап етіледі.

Функционалдық дайындау тұжырымдамасынан жеке тұлғаны дамыту тұжырымдамасына ауысу. Бұл ауысудың негізі тек приоритеттер ауысуы ғана емес, мұнда мамандарды мемлекеттік тапсырыс бойынша дайындаудан жеке тұлғаның талаптарын

қанағаттандыруға көшу жүзеге асырылады. Жаңа тұжырымдама әрбір нақты адамның өз мүмкіндіктерін есепке ала отырып, соны іс жүзінде көрсету мен жетілдіру арқылы білім беруді жеке тұлғаның өзіндік дамуына қол жеткізуге бағытталған. Бұл оқушылардың және мұғалімдердің өздерінің әртүрлі жеке мүмкіндіктеріне сәйкес алуан түрлі білім беру бағдарламаларын жасау арқылы іске асырылады. Білім беруді жетілдірудің осы бағытындағы маңызды фактор болып оқушылардың қазіргі және болашақта қолданылатын информативтік коммуникативтік технологияларды (ИКТ) пайдалану арқылы оқуға деген өз ынтасын (мүмкіндігін), өздерінің жеке басының когнитивті іс-әрекет жасауға қабілеттілік қалыптастыру ісі саналады.

Бұдан бұрынырақ көркем етіп қолмен жаза білудің өзі қартайғанша қам жемей тыныш өмір сүруге көпшілік бере алатын еді. Соңғы онжылдықта әр түрлі қызмет салаларында технологиялар мен білім түрлерінің жанаруының жылдам үрдісі ала бастағаны байқалды. Мектептен, тіпті жоғары оқу орынынан алынған білімнің өзі ұзақ уақыт өмірге тірек бола алмайды.

Үздіксіз білім беру тұжырымдамасы, оның іс жүзінде пайдалануға ұшырау қоғамдағы ересек адамдардың білім алу мәселесін қиындатып жібереді. Ересек жандардың білім алуына деген көзқарас және оның қазіргі замандағы рөлі түбегейлі өзгеріске ұшырады. Ол қазіргі білім беру жүйесі кризисін тудып отырғандықтан және жаңа заманға сәйкес білім жүйесін қалыптастырудың тиімді жолы ретінде қарастырылып отыр.

Білімді негізгі қоғамдық қатынаста айналдыру және білім алуға байланысты табыстың өсуі осы тауарды пайдаланатын адамның, жалпы қоғамның және нақты бір мемлекеттің пайда табуына байланысты болып отыр. Осыдан барып білім беру саласын аралас түрде қаржыландыруға, осы саладағы нарықтық қатынастарды дамытуға негіз болатын мүмкіндіктер пайда бола бастайды.

Мектептегі информативтік технологиялар және информация курстарын бағдарламалау тұлғаның элементтері бар компьютер құралы алынды білім түрлері ретінде қарастыру - кейіннен зиян тигізетін ете қарамайтын көзқарас. Компьютерлік ғылымдар пәндерін нескенерлік білім негіздерсіз (жоғары оқу орындарына өтес) наһар техникалық жабдықтаған ортада үсірт оқып үйренуге талпыну - мектеп түлегінің көзі алдында ИКТ мүмкіндіктерін рөлін төмен түсіру деген сөз. Балалардың мұндайда компьютерге байланысты теріс көзқарасы қалыптасып, кейіннен оларды көптеген қиындықтарға душар етуі мүмкін.

Орта мектеп өмірге білікті программалаушылар беруі тиісі емес (оларды университеттер дайындауы керек), оның алғашқы қызметі де сондай емес. Балаларды оларға қызықты әрі өмірде керек болатын нәрселерге үйрету қажет. Оның үстіне дәл осы сәттегі мәселелер жалпы жеке адамның жан-жақты және гармониялық түрде дамуымен қайшы келмеуі тиіс. Менделеев атап өткендей "орта білімнің негізгі мақсаты оқушыларды жеке жетілдіру, олардың қоршаған ортаға деген дұрыс көзқарасын қалыптастыру және жеке қасиеттерін (байқампаздық, ой таласуға білу, еңбек сүйгіштік, т.б.) дамыту".

Компьютер балалардың шығармашылық белсенділігін дамытуға көмектеседі, әсіресе егер оған үйренуді емес, оны құрал ретінде пайдалануды өткерсе, яғни ИКТ-ны (техникалық жағына ғана қарастырмай, оның танымдық жағына кеңіл беру керек. Мұндайда оны дұрыс пайдаланса, компьютер білімді жетілдіру құралы рөлін жақсы атқара алады.

Компьютер мен оқушының өзара әрекеттесуі қызығышылы процесс, ол педагогикалық новацияларда есепке алынып отыруы қажет.

Педагогтың негізгі қызметі күнделікті ретінде барлық тәрбиелік әрекеттер негізі ынта болып саналатынын айта отырып болмас. Енді істе де ынталандыруға байланысты менеджмент ең бағалы ресурсты - кадрларды жетілдірудің негізгі құралы бөлше болып табылады емес пе? Бұллар

ересек адамдар тәрізді егер оқу нәтижесі ертеңгі күні пайдалы болса, оның көзі жетсе, оған зор ықыласпен қарап, тез үйренуге тырысады. Егер оқу процесі дұрыс құрастырылып, компьютер оның жылдам игерілуіне көмектесетін болса, оқушылар мақсаттарына жылдам қол жеткізе бастайды.

Мектептерде аппараттық, телекоммуникациялық және программалық жабдықтар айналымында тәжірибелік (немесе арнаулы) емес, индустриялық, яғни әрекеттік шешімі бар жұмыстарды енгізуге тырысу керек - олар практикалық қажеттілікпен олісті және астырудың тиімділігіне көгілдік бере алады. Информатциялық технологиялардың екпінді түрде жылдам дамуы аппараттық және программалық жабдықтар өндірісі өзіндік құнының арзандығына, оған қоса ИКТ-ның негізгі даму бағытында программалар мен құрылыстардың бір-бірімен сәйкес келіп үйнесуіне әкеліп отыр.

ИКТ-ны практикаға енгізу жолындағы ұндығын мәселелерге салқын қандылықпен қарап, оларды шешу кезінде мектептегі информатциялық жүйелердің мынадай негізгі элементтеріне әсер ететінін айту керек:

- әдістемелік жабдықтау жағына;
- мұғалімдер мен әкімшілік органдарын дайындауға;
- қолданбалы программалық жабдықтауларға (әндік топтер, меди-ресурстар, модельдеу, әкімшілік-шаруашылық кешенін басқаруға);
- базалық программалық платформаға (Windows операциялық жүйесі + Office);
- аппараттық кешенге (компьютерлер, жергілікті желі, Интернетке қосылу).

Интеллектуальды ұлттық қорларды дамытудың басыңды бағыттарына бағытталған бағдарламалар мен білім технологияларын жетілдіру - саяси маңызды стратегия.

Мұндай процесің маңыздылығы экономикалық ынтымақтасу және жетілдіру ұйымына кіретін көптеген елдердің осындай жоспарларды тынақды түрде құрастыруынан көрінеді. Мысал ретінде "The National Grid for Learning" (Ұлыбритания) және "Schulen und Netz" (Германия) жоспарларын көрсетуге болады, осындай жоспарларды АҚШ, Қытай, Индия, Индонезия, Оңтүстік Корея, Тайван мемлекеттері де жүзеге асыруда. 2000 ж. аяғында АҚШ Білім министрлігі жаңа шығарған Білім технологияларының ұлттық приоритет ретінде құрастырылуы тиіс. Олар білім беру процесінің шет жағында қалмай, оның негізгі ядросы болып қалыптасуы керек".

Жаңа жоспар негізінде электрондық оқыту (e-Learning) тұжырымдамасы жанып, оның стратегиялық рөлі бұған дейін кең тарған электрондық бизнес ұйымынан гөрі маңызды болып саналады.

Осындай жағдайда біз не істеуіміз керек? Біздің білімге деген көзқарасымызды қайта қарайтын кез келді. Алдымен қатардағы дамыған елдердің білім саласындағы АКТ-ны өмірге енгізу тәжірибесін өз жағдайымызға сай иелендеу қажет.

2 ТАР АУ. Қашықтан оқыту технологиясын ұйымдастырудың деңгейлік негіздері

2.1. Қашықтан оқыту технологиясын жетілдіру негізінде оқу материалдарына қойылатын деңгейлік шарттар мен оқыту тәсілдері

Қазіргі кезде адамзат дамуының ерекше артықшылығы-ақпараттық өркеніетке көшу, адамдардың интеллектуалдық мүлкінің артықшысын есептеуіш техника мен ақпараттық технологиялардың жаңа дамуы болып табылады.

Қоғамды ақпараттандыру Қазақстан дамуының маңызды бағыттарының бірі болып саналады. Біздің елімізде үздіксіз білім беруді қарастыратын болсақ (орта мектеп- жоғарғы оқу орны-білім жетілдіру институты-мамандарды қайта даярлау), осы сатылардың барлығында ақпараттандырудың әсерін көруге болады. Оның тиімдісі-эффektivтілігі радиалды және мамандарды даярлау сапасын дамыған елдердің деңгейіне көтеру. Осы үрдісте келесі элементтер ерекше маңызды болып саналады:

- Техникалық құралдармен оқығудың педагогикалық әдістерінің приоритеттілігі.
- Алғашқы біліммен оқыту сәттілігінің өсуі;
- Студенттердің информация мен есептеуіш техника құралдарын меңгеру және қажеттеріне қарай жаңа ақпараттық технологияларды қолдану қабілеттіліктерін қалыптастыру.

Осының барлығы жеке тұлғаның ақпараттық мәдениет деңгейінің жоғарылауы мен дамуына әсер етуі керек. Осы тұрғыда үш деңгейді ерекше көрсетуге болады: жалпы, кәсіби және жоғарғы техникалық. Ақпараттың ақпараттық мәдениеті олардың еңбек қызметін анықтаушы факторы болып табылады. Ақпараттық қоғамға, қоғалыққа қарай оның ролі арта түседі. Ақпарат бағалылығы да арта түседі. Адамның ақпараттық мәдениетінің қалыптасуы - оның күнделікті тиімділігіндегі білім, білімдерімен өз білімін жетілдіру кезінде жүзеге асады. Бұл - басқарылымның үрдісі. Әйтсе де, оның құрылымын анықтап, оқыту және тәрбие жүйесімен жеке тұлғаның ақпараттық мәдениетін бағытталған түрде дамыту кезінде күшейтуге, ұйымдастыруға болады. Тәжірибе көрсеткендей, оқығудың компьютерлік технологиясын келесі әдістерді қолдану арқылы жүзеге асыруға әсер етеді:

- Ақпараттық әдіс, үйренушінің танымдық қызметін;

- Компьютерлік модельдеу әдісі, мәліметтер базасы мен білімді, гипермәтіндерді қолдану арқылы бітім алушының танымдық қызметін жүзеге асыру;
- Автоматты оқыту және білімді бақылау әдісі, математикалық және логика-лингвистикалық модельдерді қолдануға негізделген, танымдық қызметті дамытады;
- Автоматтандырылған оқыту және білімді бақылау әдісі, автоматтандырылған оқыту жүйелерін, тестілеу жүйелері мен мультимедияны қолдануға негізделген, танымдық қызметті дамытады;
- Ойындық әдіс, компьютерлік, іскерлік ойындарды, әксперттік жүйелерді қолдануға негізделген танымдық қызметті дамытады.
- Білім беруде ақпараттық технологияларды сәтті тарау, сауатты қолдану және инновативті дамыту бірнеше факторларға байланысты екендігі анықталды:
  - Техникалық (компьютерлік) база жағдайы;
  - Ақпараттық және компьютерлік аймағындағы маман-оқытушылардың кәсіби дайындық деңгейі;
  - Басқа пән оқытушыларының компьютерлік сауаттылығы және ақпараттық мәдениет дәрежесі;
  - Нақты аймақтағы ақпараттық технологияны дамыту тенденцияларына оқу жоспары мен бағдарламалар бағамдарының сәйкес келуі.

Қазіргі қойылатын талапқа сай жаңа технологиялар - берілетін білім деңгейінің кеңейтілуінің және студенттердің білім дәрежесінің артуын талап етін отыр.

Әсіресе қашықтықтан оқыту технологиясы білім берудің ортасында тұратын оқыту жүйесін құру мүмкіндігін береді. Бұл жүйеде оқытушы студенттің жұмыстарын, жеке қызығушылықтары мен сұраныстарын ескереді. Білім беру жүйесінің ортасында студент тұратынын ескерсек, оқыту жүйесі тұрақсызмен өзгереді. Оқытушы студентке арнаған өзіндік жұмыстарды ұйымдастырумен шұғылданады. Қашықтықтан оқыту технологиясын қолдануда оқытушының рөлі арта түседі және өзгереді.

Осымен байланысты қашықтықтан оқыту технологиясын қолданып жүргізілетін білім беру сапасын бақылауды дұрыс жүргізу және жүзеге асыру мәселесі туындайды.

2.2. Білім беру мекемелері қызметкерлерінің білімін қашықтықтан арттырудың ойындық моделі

Білім беру мекемелері қызметкерлерінің білімін қашықтықтан арттырудың аймақтық жүйесі бір-біріне тығыз байланысты үш мәселені қамтиды:

1. Қашықтықтан оқыту курстары түріндегі электрондық бағбаностық материалдар базасын жасау және ұйымдастыру;
2. Білім беруде бажыталған сыртқы ақпараттық ресурстарды пайдалану (қашықтықтық курстар, электрондық кітапханалар);
3. Оқу процесін ұйымдастыру.

Білім беру мекемелері қызметкерлерінің білімін қашықтықтан арттыруды ұйымдастыруда оқу процесінің екі түрлі моделі болуы мүмкін.

Бір деңгейлі модель

Қашықтықтан оқытуды іске асыратын білім мекемесі

Қашықтықтан оқытуды іске асыратын коммуналдық құралдары

Қашықтықтан оқытудың тандемділіктері

Қажет алыншарттары:

- оқытушылар, тьюторлар, координаторлар;
- компьютерлер, оргтехникалар, Интернетке шығу құралдары;
- электрондық тасымалдаушыларда жазылған қашықтықтан оқыту курстары.

Қажет алыншарттары:

- кейс-технологиясын қолдануда CD жазығу каналы, телефон байланысы, Интернетке шығудың мүмкіндігі;

Қажет алыншарттары:

- компьютерлер;
- кейс-технологиясын қолдануда байланыс каналы;
- электрондық пошта;
- телекоммуникациялық технологияларда цифрлық байланыс каналы (ISDN).

Бір деңгейлі модельді мына жағдайларда қолдануға болады:

- тыңдаушылар тұрғын аудандарда қашықтықтан оқығудың бөлімін орналастыруға мүмкіндік жоқ;
- белгілі бір курс бойынша бір топтың тыңдаушылары обласстың әр түрлі аудандарында тұрады;
- белгілі бір аудан бойынша тыңдаушылар саны өте аз.

Бұл модельде тыңдаушыға оқу мерзімін өзі анықтауға мүмкіндік беріледі.

Бұл модельдің кемшіліктері:

- оқу процесінде тьютормен тірідей қарым-қатынас жоқ;
- оқығушының кеңесі телефон арқылы алынады;
- тыңдаушының техникалық мүмкіндіктері болмаса, оқу мүмкін емес.

Екі деңгейлі модель:

Қашықтықтан оқығуды іске асыратын білім мекемесі

Қашықтықтан оқығуды іске асыратын коммуналдық құралдары

Жергілікті жерлердегі қашықтықтан оқығуды қолдайтын орталықтар

Қашықтықтан оқығудың тыңдаушылары

Қажет ағышарттары:

- оқығушылар, тьюторлар, координаторлар;
- компьютерлер, оргтехникалар, Интернетке шығу құралдары;
- электрондық тапсылдамалықтарда жазылған қашықтықтан оқығу курстары.

Қажет ағышарттары:

- кейс-технологиясын қолдануда CD жеткізу каналының, телефон байланысының, Интернетке шығудың болуы.

Қажет ағышарттары:

- оқығушылар, тьюторлар, координаторлар;
- компьютерлер;
- кейс-технологиясына-электрондық пошта, желілік технология- Интернет байланысы,

-телекоммуникация-цисық техноло-гизға- цифрлық байланыс каналы (ISDN);

Қажет ағышарттары:

- компьютерлер,

- байланыс каналдары: кейс-технологизға - электрондық почта,

желілік техноло-гизға- Интернет байланысы,

-телекоммуникация-цисық техноло-гизға- цифрлық байланыс каналы (ISDN);

Екі деңгейлі модельде білімшілеру мекемелерінің жергілікті жерлерде филиалдары болу қажет. Мысалы, аудандық әдістемелік кабинеттерде ашуға болады.

Бұл модельді ұйымдастырудың әр түрлі нұсқалары бар: Ты втор немізгі білім мекемесінде немесе филиалда бағуы мүмкін. Оқушы өз компьютерін немесе филиалдың компьютерін пайдалануына болады. Курс кезінде оқуды бір мұғалім немесе бірнеше ты втор қамтамасыз етеді.

Екі деңгейлі модельдің артықшылықтары:

- оқушы оқу бойынша кеңесті жергілікті жерде ала алады,
- барлық оқу процесінде ты втормен тірідей қарым-қатынас жасайды,
- оқушы филиалдағы техникалық құралдарды пайдалана алады,
- бір уақытта үлкен аумақ пен көп тындаушыларды қамтуға болады, «бір мұғалім-ты вторлар филиалдар» схемасы бойынша.

2.3. COMPETENTUM MAGISTER қызықтығыдан оқыту жүйесіне қысқаша сипаттама

Бұл жүйені 2005 жылы «ФІЗИКОН» компаниясы ұсынды. Оқу жүйесінің артықшылықтары:

1. Программалық жабық орталық серверге орнатылады. Оған мектептердегі сервер арқылы да, оқушылардың үйіндегі компьютерден де қатынасуга болады. Оқушы ауыратын сабақ босаған кезінде оқу материалдарына қол жеткізе алады. Ата-аналардың баланың сабақ үлгерімін бақылауына мүмкіндігі бар.

2. Біріктірілген курсар жабық модульдер түрінде емес, әр түрлі форматтағы материалдардың жиынтығы түрінде беріледі: текст, видео, сурет, кестер, жазықтық модельдер, бейне роликтер. Оларды курсқа тәуелсіз пайдалануға да болады.

3. Оқу процесін жоюларға және бақылау құралдары, көрсеткіштерді толтыру құралдары бір мектепке ғана емес, ауданда, қалада оқу процесін ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Қашықтықтық олимпиада, ҰБТ жұмыстары мен олардың мониторингін дайындауға болады.

4. Мұғалім оқу процесін сабақ кезінде, сонымен бірге сабақтан соң жұйе арқылы бақылай алады.

5. Мұғалімдер өз оқу материалдары арқылы жұйені толықтыра алады.

2.4. Жоғарғы оқу орындарында қашықтықтықтан оқыту тезно логикасын ұйымдастырудың бағыттары

Қашықтықтықтан оқыту бойынша эксперименттік жүйеге 14 оқу орны кірген. К.Сағдиев атындағы ҚАЗМУ, КРУ, Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан МУ, ҚарМУ, Қозыбаев атындағы СКТУ, Есенов атындағы Ақтау МУ, Атырау мұнай және газ институты, Т.Рыскулов атындағы Қаз ӨУ, УМБ, С.Торайғыров атындағы ПМУ, АТУ, Тынышбаев атындағы Қаз АТК, Сейфуллин атындағы Қаз АТУ, Қостанай ИЭУ.

2006 жылдан бастап РЦИО қашықтықтықтан оқыту порталы MOODLE ашылды. Бұл жоба «алыстаны және әлсіз аймақтағы орта мектептерді АКТ-ды пайдалану арқылы қашықтықтықтан оқыту» деп аталатын ЮНЕСКО жобасының аясында жүзеге асырылуда.

MOODLE білім сапасын арттыруға бағытталған. Жүйенің қалықаралық лицензиясы оны көшіруге, таратуға, көбейтуге құқық береді.

2.4.1. Л.Н.Гумилев атындағы Екразия ұлттық университетіндегі қашықтықтықтан оқыту жүйесі

1. Жүйенің өсімділігі мен өткізу қабілетін есептеу

Бір уақытта 120 конференцияны қабылдай алатын MCU құрылымы орнатылған.

Желінің магистралдық өткізу қабілетін есептеу үшін мына сервикстер қойылған: электрондық пошта, Vo IP, құжаттарды бірлесіп пайдалану. Желідегі порттардың жалпы саны 5000-нан артық. Есептеудің стандарттық моделі бойынша желінің өткізу қабілеті 24 ГЕ/с болды.

2. IP желісінің жобалануы

Университеттің барлық ғимараттарын байланыстыратын магистралдық каналдар оптикалық талшықпен, ал желінің топологиясы өкімділікпен және көпдеңгелісі.

Жобаланушы желі екі негізгі түйіннен тұрады.

П. Н. Гумилева атындағы ЕҰУ қалыптасатын оқыту жүйесі IP –желісінің негізінде іске асырылады.

ЕҰУ қалыптасатын оқыту сыйбасы.

2.4.2. Е.А.Букетов атындағы Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

Қалыптасатын оқыту ВПДТО-ның оқытушы Web-порталында Moodle жүйесінің негізінде іске асырылады.

Кейсілік технологияға қатысты деректер SQL Server2000 ДБЕЖ-де сақталады.

Оқу процесіне қатысты деректер MySQL ДБЕЖ-де сақталады. Екі база бір-бірімен байланыста. Apache web-сервері мен MySQL ДБЕЖ Linux платформасында жұмыс істейді.

Семестрлік курс 3 модульден тұрады. Әрбір модуль студентке қажет мына материалдардан тұрады:

А) теориялық материал;

Б) форум-семинар, онда маңызды мәселелер мен есептер талқыланады; студенттердің хабарламаларын оқытушы бағалайды, форум материалдары порталда сақталады.

В) әдістемелік кеңестер мен тапсыру уақыты көрсетілген практикалық тапсырмалар (зерханалық жұмыстар, тексеру жұмыстары); студент орындаған жұмысын арзанітік түрде электрондық поштамен елде атыпға жібереді;

Г) chat-кеңестер, белгілі бір уақыт мезетінде оқытушы мен студенттер арасында бір сұраққа кеңестер алу үшін Порталға қосылады.

Д) online–тест, нақты уақыт режимінде студентке өтілген материал бойынша тесттік сұрақтар береді, уақыт шектеулі;

Е) әдістемелік кеңестер мен тапсыру уақыты көрсетілген курстық жұмыстардың тапсырмалары;

Ж) электрондық аттестациялау ведомосі;

2.4.3. Алматы Экономика және Статистика академиясы

Қашықтан оқыту технологиясы бойынша Прометей бағдарламасының талаптары толық орындалған жағдайда, оқытушы және студент үшін де уақыт үнемделуімен қатар, білімді бағалаудың автоматты түрде жүзеге асып, кез келген уақытта оның нәтижесін көру мүмкіндігі беріледі.

«Қашықтан оқыту технологиясы» пәнінің күнтізбелік жоспарының үлгісі.

Шаралар

Түрі

Күні

Табыс-тылығы

Бағасы

Бігуі

Қасиеттері

1

2

Курс студенттерін біреу. Логика және күрделі сөздермен таныстыру.

ҚОТ пәніне арналған сипаттаумен танысыңыздар.

Мақсаттік

мереке

сентябрь
01.09.06

02.09.06

28.08.06

10.10.06

*

*

Жоғарыда айтылғандарды негізге ала отырып, қашықтан оқыту технологиясы курсының құрылымдық моделіндегі әрбір ұғымның не екендігін біліп, оны жан-жақты түсінуге болады. Ол үшін Променей бағдарламасындағы барлық бәйбішеастары ашылып, оған қатысты тапсырмалар орындалуы тиіс. Әрине оқыту мақсатына жету үшін қажетті негізгі нәрсе - осы тапсырмалар. Өйткені тапсырмалар - студенттердің өз білімін пайдалануы мен іс-әрекеттерін ұйымдастырудың негізгі ерісі. Сонымен бірге, студенттердің қол жеткен оқу нәтижелерін қадірлеудің өзінде, олардың тапсырма орындай алатындығы белгілі тіреледі.

2.4.4. Академик Қ.Сығатаев атындағы Қазақ Ұлттық Техникалық Университеті

Қашықтан оқыту жүйесі Active Board электрондық тақтасы мен Active Studio бағдарламалық жабдығына негізделген.

Active Studio бағдарламасында құралдар панелінің жұмыс ортасына және қажеттілікке байланысты баптау мүмкіндігі бар.

ActiveVote мына ішкі жүйелерден тұрады

- Сұрақтар мәстері.
- Testілеу модулі.
- Радиопульт құралыларын тіркеу жүйесі.
- Пайдаланушылардың деректер базасы.

ActiveVote –нің мүмкіндіктері

- электрондық көрсеткіш дайындау;
- «Мәстер панельі» көмегімен сұрақтарды графика түрінде де, текст түрінде де көрсетуге болады;
- Тест сұрақтары библиотекада сақталып, оны кейіннен пайдалануға болады;
- Тест нәтижелері кесте немесе диаграмма түрінде көрсетіледі;
- Нәтижелерді Word-қа немесе EXCEL-ге экспорттауға болады;
- Конференция, семинар, форумдар өткізу үшін интерактивтіліктің жаңа деңгейін тәжірибелендіреді;

2.4.5. М.Тынышбаев атындағы Қазақ көлік және коммуникациялар академиясы Ақтөбе филиалы

Ақпараттық технологиялар мен қашықтан оқыту оқу орталығы ІР технологиясы саласында «Қазмедиаком» АҚ қызметкерлерінің біліктілігін көтеруді іске асырады және қашықтан оқыту корпоративті жүйесін қолданумен айналысады.

АТҚО ҚО оқытушылары 18 күндігі және 13 қашықтық курстары бойынша оқыту жүргізеді.

Олардың ішінде мынадай курстар бар:

- компьютерлік сауаттылық негіздері;
- электронды құжаттық айналым;
- АСР ЕкТІІ модульдері;
- SAP/ЕЗ модульдері;
- Business Objects;
- Auto CAD-да жобалау;

Оқу орталығында 4 компьютерлік класс бар, оның екеуі Hi Class II жабдықталған жаратқандырылған

Қорытынды

Президентіміздің Ақтал етуі тарапынан Қазақстан Республикасы орта білім беру жүйесін артартқандыру туралы мемлекеттік бағдарламасында «Қазақстан Республикасы дүние жүзінің дамыған елдері сияқты орта білім беру жүйесінен артартқандырудың нақты жолына түсуі тиіс, яғни, бірыңғай артарттық білім беретін желіге негізделіп оқыту жүйесін жасау қажет» - делінген.

«Қашықтықтан білім беруді ұйымдастырудың дидактикалық мүмкіндіктері» тақырыбына орындалған курстық жұмыста мына мәселелер анықталды

- білім беру жүйесіндегі қашықтықтан оқыту технологиясының мәні мен ролі;
- Қазақстан Республикасының білім мекемелерінде ҚО технологиясының қолданылу барысы.

Оқытудың ауқымды және жергілікті жүйелерін ойдағыдай пайдалана білудің нәтижесінде білімнің базалық және деректерінің банкілік мәліметтеріне еркін қол жеткізуге болады.

Қорыта келе айтарымыз, қашықтықтан оқыту жүйесінің ролі білім саласы үшін өте жоғары, себебі бұл жүйе арқылы мұғалімдеріміз бен оқушыларымыз әлемдік артарттармен байланысуда, ғылыми және шығармашылық жұмыстарын жетілдіруге, әлемдік артарт бағистігінде өздерінің білімдерін шыңдауда зор мүмкіндік табады.

Қашықтықтан оқыту артарттық мәдениет деңгейі дидактикалық бағдарламалар білім саласында оқытуды басқару мен бақылауды автоматтандыру, студентке өз бетінше қайталанбайтын көпінсұқалы, көпдеңгейді дидактикалық шарттар негізінде тапсырмалар беру, білім мен дағдыны объективті бағалау, ерекше артарттық материалдарды

мультимедиалық формада беру, виртуалды өмірге енгізу т.с.с. жаңа мүмкіндіктер ұсынылады. Сонымен қатар, мұндай бағдарламалар қалыптасқан оқығудың материалды өз бетінше игеру жетілдірілуін психологикалық педагогикалық әдістерді пайдалану қалыптасқан оқығуды студенттің жеке психологикалық ерекшеліктеріне қарай таңдауға мүмкіндік береді.

АКТ-ны білім жүйесіне енгізуді қолға алғанын Республикалық координациялық (үйлесімдік) кеңес ұйымдастыру керек. Ол соңғы кезде көбейіп бара жатқан сапалық электрондық оқулықтар шығаруды азайтып, өз ұсыныстары арқылы оқу орындарындағы істеліп жатқан жұмыстарды дұрыс жолға қолға алудыңдық болар еді. Жақсы электрондық оқулық - информациялық технологиялар аймағындағы білікті мамандар мен педагогтар жұмысының нәтижесі, мұндай жұмысты техникалық жағынан жүзеге асыру бір аз қаржы жұмсауды керек етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Журнал «Информатика и образование», № 7 - 2006ж. (41-45 б)
2. Журнал «Информатика и образование», № 2 - 2006ж. (49-57 б)
3. Журнал «Информатика негіздері» № 1 – 2005 ж. (11-14 б)
4. Журнал «Мектеп» № 11 (6 бет)
5. Қазақстан және ТМД елдеріндегі білім беруді ақпараттандырудың IV Халықаралық форумының қызылми мақалалар жинағы (18-19 бет. 38-39 бет. 118-119 бет. 460-461 бет).
6. Сайт: www.edu.gov.kz

Мазмұны

Кіріспе.

Қалыптасқан оқығудың білім саласындағы рөлі .....

2

1-тармау. Қашықтықтықтан оқыту (ҚО) технoлогиясын ұйымдастырудың теориялық негізделесі .....

4

1.3. ҚО-ды ұйымдастырудың теориялық негіздері .....

4

1.4. Қашықтықтықтан оқытуды ұйымдастыру технoлогиялары .....

5

1.5. Қазақстан Республикасының кәсіптік жоғары, қосымша кәсіптік білім беретін білім беру ұйымдарында қашықтықтық нысаны бойынша оқытуды ұйымдастыру ережесі .....

7

1.6. Қашықтықтықтан оқыту – білім саласындағы нарықтық қатынастарды жетілдіру жолы .....

16

2 ТАРАУ. Қашықтықтықтан оқыту технoлогиясын ұйымдастырудың дидактикалық негіздері. ....

19

2.1. Қашықтықтықтан оқыту технoлогиясын жетілдіру негізінде оқу материалдарына қойылатын дидактикалық шарттар мен оқыту тәсілдері .....

19

2.2. Білім беру мекемелері қызметкерлерінің білімін қашықтықтықтан арттырудың ұйымдық моделі .....

21

2.3. COMPETENTUM MAGISTER қашықтықтықтан оқыту жүйесіне ықпал ететін сыныптама .....

23

2.4. Жоғарғы оқу орындарында қолпанылатын оқыту технологиясын ұсынылатындық бәріттары .....

23

Қорытынды .....

29

Пайдаланылған әдебиеттер .....

30

Я. Остайн